

DIRECTOR:
ALEXANDRU RUSU

ACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
-JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Pr garmond: 6 Lei. La
licări repetate după
:: învoiaia :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

După un an

Note pe marginea unui convocator —

Constituirea AGRU-lui, în toamna trecută, a fost un act de îndrăzneală. Aproape o sfidare a timpului. Doar grâul nu crește în piatră, nici înșirăria nu înfloresc în mocirlă.

Totuși, iară și iară: „Nu sunt căile mele voastre, fiii oamenilor...!” Toți agrii acestei țări cad și se depreciază, numai Agrul Domnului păstrează prețul și puterea. Coloanele publicităților noastre bisericești fac dovada sporului, dar neconținut, a biruințelor modeste dar sigure, secerate de steagul lui binecuvântat. Pe toate centrele mai însemnate ale vieții noastre bisericești a reușit să aprindă o candelă peșche dreptei noastre credințe.

Iar acum, după un an de muncă fără șogor dar nu fără rezultat, AGRU vrea să-și treacă în revistă trupele, chimate la sfinte manevre înțelești pe zilele de 24-26 Octombrie c. la Marmăției. Acolo, în cea mai depărtată și cea mai încercată, fiindcă cea mai credincioasă și nobilă prin străvechi pământuri, și mai nobilă prin sfânta îndârjire care și-a știut apăra credința, se cădea să se țină primul mare congres al tinerei noastre asociații. Greutatea depărtării nu va face decât să crească vrednicia acelor cari, în zilele noastre aureroasă orbire, se știu lăsa fascinați, până la pierdere, de strălucirile spiritului.

Prin acest simplu fapt, convocatorul AGRU rămâne și el un document de îndrăzneală, care merită să fie subliniat. Dar va avea, sigur, importanță cu mult mai mare. Răsunetul va simți, fără îndoială, departe în viitoarea viață a asociațiunii. Sunt încă atâtea probleme nepăzite, atâtea începuturi de făcut, atâtea drumuri de trecut spre slujba binelui. Din sfatul celor trei zile a celor mai buni ai noștri, străjuim înălții Păstori ai sufletelor noastre, binecuvântate Marele Păstor al tuturor, vor trebui să se arde lumini, să țighească izvoare noi de apă vie și timpurile înfelenite ale vieții noastre bisericești.

Nădăjduim cu atât mai mult acest lucru, cu cât și subliniem cu toată căldura această încredere, atât de firească în logica spiritului — mult decât seci sfaturi administrative, programul întreg va fi o grandioasă manifestare de viață. Liturghii și vecernii, predici și povești, cuminecări și procesiuni, iată caracterul fundamental al celui dintâi congres al AGRU-lui, care lipsesc cu totul nelipsitele banchete și sărbători de aiurea.

De aceea nu-i greu să prorocim congresului o strălucită viață. Ceeace, firește, nu dispensează nimănui, în primul rând pe preoții noștri, de o datorie de-a munci cu nou zel și nou zor aceste câteva săptămâni, pentru întărirea misiunii, înscriind membri, încasând taxe, trimițând delegații, îndemnând pe cei șovăitori să participe făcând rugăciuni calde, pentru ca Domnul să triumfe bogată în Agrul său.

Blestemul vremii

Taina forței formidabile a presei — Primejdia ziaristicele rele —
Datorința ce o avem față de această primejdie

de Prof. DUMITRU NEDA

Constatarea făcută acum câteva decenii de observatorul chinez al stărilor europene, Ku Hung Ming, că adevărat aici nu capetele încoronate și nici miniștrii, ci ziaristii sunt adevăratele puteri mari ale zilei, se verifică tot mai mult. Grandiosul congres mondial al presei catolice, ținut nu de mult la Bruxelles, a răsărit din intuiția acestui fapt, pe lângă care nimenea nu mai poate trece cu nepăsare.

Presa e o forță uriașă. În bine și în rău. Îndeosebi cotidianul cu tiraj mare. Asta din mai multe pricini. Întâiu: Tipărișurile acestea vorbesc grozav de mult, unei mulțimi imense. Cettori sunt doar cel puțin de patru ori atâția ca abonații. Al doilea: Apariția regulată le face să aibă efectul unei canonade neîntrerupte și bine calculate. Al treilea: Pătrund pretutindenea, dorite și mai puțin dorite, câtă vreme cuvântarea cu graiul ajunge numai la cece vin anume s'o asculte. Al patrulea: Scripta manent. Litera tipărită poate fi pusă la o parte, spre a mai fi cetită și recetită, nu ca vorba vie, care adesea intră pe-o ureche ca să iasă pe cealaltă. În sfârșit: Haina tiparului imprumută ziarului o anumită autoritate, cu deosebire în ochii celor mulți și simpli, iar anonimul dă o doză enormă de îndrăzneală scribilor de prin cele redacții. (Iehlicka).

În fața acestei realități oamenii bisericii și ai spiritului nu se poate să nu ocupe poziția ce le-o impune credința ce-o profesază și datorința ce-o au față de sine și față de ceilalți oameni. Mai ales că puterile întunecate, fie moral, fie intelectual, fie moral-intelectual, lucră de zor întru izbânda planurilor lor. E destul să urmărești câteva zile numai scrisul ziarelor, ca să te convingi (cu puține excepții) de proporțiile înspăimântătoare ale avalanșei de minciuni, ură, desfrâu și prostie ce se revarsă asupra omenirii pe calea aceasta.

Lucrul nu-i de mirat. La ziar se scrie repede. Nu prea este vreme de cumpănit, de cugetat. Mașinile cer hrană și lor le este indiferent cu ce-s hrănite. Patronul (deatâteaori un simplu gheșeftar!) are un singur dor: să-și scoată marfa pe piață cât mai punctual și cât mai atractivă, ca s'o poată desface în stocuri cât mai mari. Jurnaliștii = năimiți cu ziua. Caută să se achite de angajamente în înțelesul învoelii și a plății, adesea mașinalicește și chiar împotriva convingerii lor intime.

Când au ceva convingere proprie. Căci foarte mulți din ei — frați de cruce ai lui Chi-mișă — n'au decât „vorbe, vorbe, vorbe...” Și o anumită ușurință de a-și bălăci condeiul în toate, o iuteală și o îndemânare de a jongla cincișese sute de cuvinte dintr'o limbă pe care o știu

așa de rău c'ai putea să juri că nu e a lor, dacă ar ști alta mai bine, o pleavă de secături, pe care o tot vântură (vorba lui Vlahuță) și n'o mai isprăvesc. Ei de vânturat, naivii de îndopat.

Evident, că o asemenea lectură e o înveninare garantată. Și cine-și respectă inima și inteligența nu poate decât s'o încunjure cu grijă și dispreț, ca Malebranche, filozoful cu nume mare, care n'a ținut vrednici de răspuns pe limbușii ziaristicele ce-l atăcau cu înverșunare. „Nu stau de vorbă cu oamenii ce umplu lună de lună volume întregi“.

Decât că sunt puțini la număr cei de talia cugetătorului pomenit. Partea mare a celor înfrâșiți cu slovele omor sumedenie de ore devorând produsele sarbede și găunoase ale unei prese ușurele și fivole. Despre câți nu se pot spune cuvintele lui Schoppenhauer: Sie haben sich dumm gelesen = au cetit pân' s'au prostiți?!

Ei! D'apoi să nu știm nimic dintr'ale politicii? N'a spus-o oare până și bătrânul Aristotel că omu-i animal... politic?

Halal de „știința” ce și-o câștigă din ziare asupra evenimentelor politice! Chestiile mari de natura aceasta se tratează pe după culise, între un număr restrâns de inițiați și nu trepădușii redacțiilor de ziare sunt aceia cărora li-se destăinuie acele secrete! Iar când un politician de marcă își deschide gura în public, trebuie să fi picat din lună ca să nu știi că acestui soi de oameni le este dată limba, ca să-și ascundă gândurile (Talleyrand). În lumea politică circulează o monedă recunoscută de toți politicienii ea falsă, dar pe care au convenit cu toții s'o primească pe tăcute. (I. Balmes).

Care va să zică: Vai de cărturarul ce caută înțelepciune și adevăr în coloanele celor mai multe cotidiene și vai de masele prinse în mrejele acestui Moloch cu pretenții de „luminător” al celor neștiutori! Și atunci nu-i o păcătoasă uitare de sine ajutorarea cu abonamente și risipa de vreme cu cetirea unor năsbătii nerumegate, când nu-i vorba decât de niscari minciuni sfruntate sau ticăloșii, poate că, frumos etichetate. Dr. Ios. Eberle vorbește de învâțați mari în câte o specialitate mică și mici în chestiile mari ale vieții și tocmai de aceea „blosse Nachbarer der Tageszeitung”. Și tare ni-e teamă, să nu se prea înmulțiască și între ai noștri „adoratorii” de speța aceasta. De aceea: o cercetare a conștiințelor și o revizuire a lecturii este inomis necesară pentru fiecare creștin cu carte. Ce caută în casele unor asemenea oameni ziare ce spumegă de

ura de partid, se fac canale de murdărie prin mica-le publicitate, își permit ieșiri perfide la adresa credinței, ori își schimbă jocul „convingerilor” dela o zi la alta? (Ca să nu mai pomenim revistele frivole, întemeiate numai în vederea câștigului bănesc și susținute prin exploatarea animalității din om). Cu sumele date pe atari otrăvuri sufletești, în câțiva ani și-ar putea înjgheba oricine o bibliotecă frumușică, asigurându-și un izvor de adevărate și curate inspirații.

Preotul, în afară de persoana proprie, trebuie să mai poarte și sub acest respect grijă și de sufletele păstoriiților săi. Episcopul Emanuil Ketteler stăruia cu bun temei ca preoțimea tiroleză să fie cu ochii în patru la presa perversă ce se străduiește să invenioneze apa ca lacrima a izvoarelor din Tirol și să încarce cu germeii boalei vânturile sănătoase și întăritoare ale munților tirolezi. Slugilor de bine ale Domnului din părțile noastre le sună același îndemn: băgați de seamă ce foi și ce cărți cetesc enoriașii voștri, căci vă puteți trezi cu turma furată. Dăruirea de foi și cărți bune, fie și dintr'al său, până se face cale curentului bun, e o metodă pastorală modernă reclamată imperios de împrejurări.

Prepozitul de Brixen, mult apreciatul Dr. Walter, povestește cazul unui preot care, prinzând de veste că unul din crâșmarii parohiei sale face pe răspânditorul de gazete rele, s'a dus la dânsul și, în loc să-l certe, i-a făgăduit că-i va trimite zilnic foile sale pentru clienții birtului, fără să-i ceară altă, decât să i-le retrimită la sfârșitul săptămânii. Rezultatul: foile bune, încetul cu încetul, au tăiat drumul celor rele.

Pasă de fă asemenea, începând cu familia ta, și tipăritura ticăloasă, acest blestem al vremii noastre, o să tot slăbiască, până la stărpire, în multe părți unde azi pricinuește, nestingherit, ravagii sfâșietoare.

Intre noii credincioși. În primele zile ale lui Septemvrie c. I. Preasfințitul Valeriu al Orăzii a făcut câte o scurtă vizită tuturor centrelor protopopești din Sălajul celor

82 parohii, rupte din teritoriul eparhiei gherlane și alăturate, prin bulla „Sollemni conventione”, eparhiei sale orădane.

Inceputul s'a făcut la *Tășnadul* pâr. arhidiacon Domițian Cupșa, de unde s'a trecut la *Unimăt, Bobota, Măierște* (mai înainte Hidig), *Cehieu, Zălau și Cățelul românesc* al pâr. arhidiacon Grațian Flonta. La fiecare din aceste centre au fost convocați toți preoții tractuali, pentru a-i cunoaște personal și pentru a lua dela ei informații nemijlocite asupra situației din parohiile lor. Toate aceste vizite s'au făcut în zile comune (pentru a nu lipsi bisericile în Dumineci și serbători de preoții lor), dar cu toate acestea înaltul arhieru a fost întimpinat pretutindeni cu mare însuflețire de sute de credincioși.

În drumul acesta de orientare — după care vor urma desigur cele mai obositoare, ale vizitării singuraticelor parohii — I. P. S. Sa a fost însoțit de Mgr. Dr. Grigoriu Pop, canonic, de profesorii Dr. A. Tăutu și M. Selegianu și de pâr. V. Barbul, prim-notar consistorial.

Să intrăm la stat

Alte considerente în legătură cu chestiunea pensiunii preoților*)

Incontestabil, pensiunea preoților este un „nod gordian”, a cărui desnodare dă mult de gândit celor ce ar vrea s'o facă într'un ceas bun. De-o parte stă teama de viitor, justificată sau nejustificată, care unora le impune o anumită rezervă, de altă parte stă interesul preoțimei, care așteaptă — și pe dreptate — să se găsească un tratament mai omenesc pentru bătrânețele ei cinstite și de comua bine-meritate.

În favorul acestor bătrânețe preoțimea a făcut deja gesturi eroice, dar fără rezultat

*) Deși avem informația, că Preasfințitul arhieru ai bisericii noastre vor lua, în timpul cel mai scurt, contact cu guvernul în chestia pensiunilor preoțimei, dăm și aceste șire ale pâr. G. Pop-Vetis, în cari vedem un nou strigăt de durere, solicitând aranjarea cât mai neîntârziată a chestiunii. N. R.

mulțumitor. Cu tot dreptul își îndreaptă acul privirea către ceice, având soartea ei în mâinile lor, pot s'o ajute.

Ne vine în minte starea deplorabilă a corpului didactic dela liceele confesionale din trecut apropiat. Lucrătorii erau vrednici de plata lor, vorba Scripturii, dar erau în joasă interesele superioare ale neamului. Câte discuții și câte opintiri au trebuit să se facă din partea celor interesați, și cât și-au spart capul pe tronii institutelor, până ce acești preamodești dar binemeritați luminători ai neamului au putut, în sfârșit, să ajungă și ei la un trai mai omenesc. Dar cu toate eforturile depuse, de-a nodământul final — în lipsă de mijloace de acasă — n'a putut fi altul decât ajutorul statului, venit să asigure pâinea cinstită, reclamată imperios de împrejurări. Și bine a fost.

După toată probabilitatea, nici nodul gordian al pensiunilor preoțimei nu poate avea altă desnodare decât înțelegerea globarea preoțimei în fondul general de pensie al statului.

De ce întârzie însă această soluție!? Suntem în luna Septemvrie, când se adună datele pentru noul buget al statului. Și dacă oficialitatea va întârzia cu soluționarea, am rămas pe 1931 atât dela sporul de salar prevăzut pentru funcționarii de stat, cât și dela pensiunea cinstită pe care o merităm.

Am înțelege întârzierea și discuțiunile lungă dacă opunerea ar veni din partea statului, care, în definitiv, va avea să contribuie la pensiunea noastră cu mult mai mult decât fac actualele noastre fonduri de pensii, și decât fac toate reținerile de salar pe cari le-ar avea dela noi. Dar nu înțelegem întârzierea rezolvării din partea noastră, care ar trebui să facem tot posibilul pentru ca de-a nodământul norocos să vină cu un ceas mai degrabă, fiindcă e timpul întocmirii noului buget, și fiindcă împrejurările mașterii îl reclamă în tot momentul. Fiecare nouă neputință de bătrânețe, fiecare nou caz de moarte și fiecare nouă văduvă, sau orfan, este un nou și dureros „memento”.

Dacă ne-am ocupa mai dinadins cu această

Foiața „Unirii”

„Pe căi rătăcite”

— Dedicatie fratelui cu „febra scrisului” —

de Octavian Popa

Ai febră, dragă frate, și așa nu mă mir, că vezi toate în colori nereale. Ai febră, iar eu ca un frate mai bătrân și mai pățit îți vin în ajutor. Și iacă: Așază-te în pat, sau pe o dormeză, stai liniștit și pune pe tample o batistă cu apă rece. Stai liniștit, în vreme ce eu îți voi da următoarele hapuri calmante:

1. În primăvara anului 1912 în o sfântă zi de serbătoare s'a ținut o mare adunare într'un oraș. Nu era adunare politică, ci o adunare de protestare contra unei lovituri, ce s'a dat bisericii noastre. M'am dus și eu. În acel oraș locuia — cu chirie — văduva autecesorului meu, cu trei fete mari și cu un băiat. Am cercetat-o laolaltă cu un intelectual din parohie. Era chiar în vremea mesii și ne-a reținut la masă. Eu, după ce am făcut cunoștință cu bătrâna, i-am spus, că i-am încassat și o pretensiune din anul de doliu și i-am predat, mi-se pare, 18 coroane. Bătrâna a început să plângă, iar una dintre fete, care m'a cercetat în parohie înainte cu vre-o jumătate de an, plângând și răsând în același timp a zis: „Vezi, mamă, că am avut drept. Nu se putea, ca părintele să nu ne aducă aceasta mângâiere”. Și mi-au explicat, că au ajuns

într'o stare grea. Cheltueli mari, avere particulară puțină, ajutorul din fondul viduo-orfanal mic, în ultimele zile au ajuns fără un filer în casă. Pentru masa, cu care ne-au așteptat, s'au împrumutat. Acum le-am dus mângâiere — o sumă mică, dar pentru ele salvatoare. Salvatoare până la un timp, scurt desigur.

2. Din un raport protopopesco: „Casele parohiale și toate superedificatele sunt pe cale a se ruina. În timpul din urmă al vieții repausatului preot curatoratul nu a mai făcut nici o reparatură, pe motiv, că preotul nu mai e în stare să-i slujască și să se ducă în pensie. Preotul, văzând că puține zile mai are, dela el n'a făcut nimic, mai cu seamă că avea mari cheltueli cu copiii la școli. În timpul anului de doliu s'au ruinat și mai mult. Acum curatoratul a declarat, că nu face nici o reparatură, până nu va fi numit nou preot. De va fi numit un preot tinăr, vor pune în rând toate, dacă va fi un bătrân, ei nu fac nimic. Se plâng, că ei au avut parte tot de bătrâni și neputincioși, pentru că parohia e mare și eclejia e bună. Altfel ei în privința asta au dreptate. De douăzeci de ani de trei ori au îngropat preot...”

3. Am cetit anunțuri ca următorul: „Preoteasă văduvă, încă tinără, caută loc de eco-noamă”.

4. Am auzit — și sigur ai auzit și Frăția ta — prin târguri: „Am trimis oameni la Blaj, să ceară, ca să ni-l ducă de pe cap, că e bătrân și nu ne mai poate cârmui”.

5. Ajuns acasă dela o înmormântare bătrânul preot — să-i zic Toader — tușește greu și se așază năcăjit pe un scaun. Biată preoteasă a văzut, că iar e ceva rău.

— Ce stai așa năcăjit, omule?

— Lasă-mă, că m'am săturat. Când urcam dealul cu mortul, m'am oprit puțin, că nu mă mai lăsa afurisitul ăsta de năduf. Atunci Sandu al Gheorghinei a strigat: „Luați-l mă și aruncați în groapă, să ne scăpăm de ofticosul”. Au ris cu toții în batjocură, iar eu am cetit deslegările plângând. Plătească-i Dumnezeu Uf, cerău-i, că nu stăm mai bine cu pensia aia, că minteni i-aș închina...

Te-ai mai liniștit, frate dragă? Ori, să-ti spun de anul de doliu? De mulțimea huiduelilor, păgubirilor și a lacrimilor vărsate? Un an cu adevărat de doliu! Lacrimi, jale și chin...

6. Bătrânul părinte Toader cetește în „Unirea” din 6 Decemvrie 1930 (uită-te bine la dată, frate dragă):

— O hotărîre importantă. De sf. Nicolae care a alinat multe suferințe și chinuri, vestim fraților preoți o știre mult dorită, care va produce multă bucurie. În urma pertractărilor dintre superioritatea noastră bisericească și guvernul țării s'a ajuns la un deplin acord, în ce privește înglobarea preoțimei noastre în fondul de pensie al statului. Acordul intră în vigoare cu 1 Ianuarie 1931. Punctele principale sunt următoarele:

a) Toți preoții provinciei noastre se înregistrează la fondul de pensie al statului, cu

lucru important și pururea actual, ar dispărea cu siguranță și ultimele dificultăți, cari mai pasă ceva în cumpănă; ba, poate, ar fi și mălaturate de mult, *dacă chestiunea ar privi de-o potrivă și pe cei necăsătorii, ca și pe cei căsătorii*. Dar așa, nu ne arde la deget, iar de cei pe cari îi arde, nu ne pasă.

Nu avem să facem recriminări, dar nu ne putem legea cari sunt motivele cari ar împiedeca această apropiere. Considerente principiale noi nu vedem, odată ce am acceptat și acceptăm salarizarea din partea statului. **Pensiunea în definitiv nu este altceva, decât corolarul salariului.** Cel ce își primește salariul de la stat, e firesc să-și primească și pensiunea de la stat. Considerente de ordin material iarăși nu vedem, deoarece, chiar cedându-se actualele fonduri de pensiune, nu am pierde nimic. E puțin ceea ce dăm în raport cu ceea ce primim. Apoi *nu fondul în sine asigură pensiunea preoților, a văduvelor și orfanilor de preoți, ci augmentarea lui continuă, care însă se face tot grație salariului primit de la stat.* Iar în ce privește teama de viitor, justificată sau nejustificată, ceea ce ne-ar atinge de fapt dureros, n'ar fi pensionarea, ci salarizarea.

Teama pâr. A. Coste din Nr. 32 al „Unirei”, că statul „cu un singur paragraf de lege ar putea decide, ca preoții să nu primească pensie de la el” nici pe departe nu justifică întârzierea rezolvării în sensul dorit de noi. Dato, sed non concessio, statul mai de grabă ar decide sistarea salariului decât al pensiunii, **căci pentru el mult mai mare povară constituie salarizarea clerului, decât pensionarea lui.** Dar odată acceptată salarizarea, din partea statului, trebuie să fie acceptată și pensionarea, căci — cum spusei — ea nu este altceva decât un corolar al salarizării. De altfel asigurată fiind salarizarea — în caz de primejdie — **ori când, s'ar putea ajunge în scurt timp la reclădirea fondurilor cedate.** Preoțimea ar ști să-și facă datoria în chiar ceasul al 12-lea.

Să nu uităm vorbele foarte înțelepte ale distinsului A. C. Albinus: „Să primim pensiile

și toate avantajile imbiate de stat. **Să nu facem chestie de prestigiu, când e vorba de nevoi, pe cari deocamdată nu le putem alina în alt chip. Să nu vedem primejdie acolo unde nu este.** Iar cât privește fondurile de pensiune diecezane, pe cari poate ar trebui să le vărsăm în visteria țării, preoțimea, cu a cincea parte din jertfa pe care o aduce azi, în curs de câțiva ani va putea să adune sume izecite, cari vor alcătui fond de rezistență pentru eventualele vremi grele din viitor”.

Cei ce cred altfel, să mi-o spună neapărat cât mai fără întârziere. Tăcerea nu e justificată prin nimic într-o chestiune importantă și urgentă cum e aceasta. Iar cei ce nu vor întârzi cu desnodarea norocoasă a nodului gordean al pensiunilor, să știe, că vor fi adevărații binefăcători al preoțimei.

Pr. Gavril Pop-Vetiș

Ce este cu fondul religios catolic?

Sub titlul acesta s'au publicat de curând, într'un mare ziar din capitală, următoarele șire:

„Cu prilejul expropriierilor, ministerul de domenii a luat asupra sa toate proprietățile fondului religios catolic — moșii și păduri —, socotindu-le ca intrate în patrimoniul Statului.

„Ministerul instrucțiunii, sub supravegherea căruia intră prin legea cultelor administrarea acestor bunuri, deși n'a primit de la ministerul domeniilor nici titlurile de rentă, nici cupoanele respective, înscrise totuși în bugetul său o sumă de circa 4 milioane lei, care reprezintă anuitățile averilor expropriate. Or, de doi ani încoace, ministerul instrucțiunii a intervenit în repetate rânduri pe lângă ministerul domeniilor ca să-i dea o situație exactă a manipulării fondului religios catolic. Până acum n'a primit însă nici un răspuns.

„Anul acesta din cauza economiilor bugetare ce trebuiau făcute la ministerul de instrucție, s'a pus din nou în discuție chestiunea acestui fond.

„Dl Ghiță Pop, subsecretar la culte, a intervenit cu o nouă adresă la ministerul domeniilor, delegând de data aceasta pe d. Stancu Brădișteanu, directorul cultelor, să ia contact

cu d. ministru de domenii, pentruca în cel mai scurt timp să se dea o situație exactă asupra fondului religios și să ceară lămuriri asupra destinației, care s'a dat titlurilor de rentă și cupoanelor exigibile de atâta vreme și neincasate de ministerul de instrucție și culte”.

Venitele acestui fond, menit a fi încorporat în „patrimoniul sacru” creat prin concordat, servesc pentru acoperirea diverselor lipsuri ale bisericii noastre catolice și astfel soarta lui ne interesează în chip special. Va trebui, deci, să căutăm a ne orienta cât mai deplin asupra situației lui, spre a putea interveni — întrucât ar fi cazul, și parecă este, fiindcă anul acesta au fost suprimate toate plățile deservite în trecut din el — pentru o readucere a realităților lui la destinația, pe care o au, respectiv au avut-o.

Prin pretențiunile ce se pot face față de acest fond și din altă parte, chestiunea este destul de complicată, și astfel statul are tot interesul să nu întrelase nimic ce ar putea duce la o limpezire definitivă, și cât mai neîntârziată, a situației fondului religios.

Pentru pâinea elevilor dela Blaj.

În legătură cu un foileton al pâr. Septimiu Popa din „Patria” dela Cluj, d. Nicolae Brânzeu, fost prefect, consilier în comitetul central de revizuire din București, face în ziarul „Dreptatea” un călduros apel către ministerele instrucțiunii și agriculturii, rugându-le să caute „un mijloc prin care să se redea elevilor din Blaj beneficiul de pâine ce-au avut”.

Exproprierea fără milă au moșii cari a slujit acestui beneficiu, d. Brânzeu o socotește drept o mare lipsă de atențiune, care inomis trebuie reparată. „Neputând uita — spune dsa, de încheiere — binele ce-am primit dela școalele Blajului, nu voi înceta plângerea mea până ce nu se va reda, școlarilor săraci, ceea ce li-s'a răpit din inadvertență desigur”.

Nu știm, dacă cuvântul dlui N. Brânzeu va fi, ori nu, ascultat, dar atențiunea ce continuă a da școlilor noastre îl onorează.

vechimea, pe care o vor avea la 1 Ianuarie 1930.

„b) Fondurile de pensiune diecezane vor vărsa imediat toate sumele plătite acestor fonduri de preoți cari sunt în viață, cu interese de 4%”.

„c) Restul fondurilor rămâne pentru a se putea plăti pensiunile actuale ale preoților, văduvelor și minorilor de preot de până acuma. În caz că fondurile, așa cum vor rămânea, nu vor fi în stare să facă față plăților, statul va da suma necesară pentru întregire.

„d) Statul își mai ia angajamentul să dea preoților, văduvelor și orfanilor de preoți, cari sunt pensionați până acum, ajutoare de cel puțin 50% din suma ce o primesc acum.

„Până la 1 Ianuarie 1931 se vor întocmi toate tablourile de lipsă, se vor vărsa fondurile și deatunci încolo preoții vor plăti la fondul de pensiune al statului ca și funcționarii statului”.

Bătrânul părinte Toader își șterge ochelarii și mai cetește odată. Chiamă apoi pe bătrâna sa tovarășe de luptă și de suferință și mai cetește odată.

— Bine, c'a dat Dumnezeu să văd și asta. Până la Paști sunt în pensie. Mă voi uita cu tine la oraș, vom lua o căsuță modestă și vom trăi în liniște. Destul am slujit în Paști 48 de ani”.

Bătrâna însă stă nedumerită:

— D'apoi după aceea să nu mai slujești?

— Ba voi sluji, dragă, și încă în toată

dimineața la biserica din oraș, că de slujbă nu mă las, numai de parohie.

7. Părintele Nicolae din Noiemi stă posomorât și posomorâtă e și preoteasa Laura. Le scrie fata, care e măritată după preotul din Soreni: „Gândești-vă și dumneavoastră cum am mai putea-o încurca. Cinci copii la școală la oraș, nu-i glumă. Eclejia e bună ea, dar e mică și bucatele sunt ieftine. Dacă ați putea să ne mai ajutați, că-i greu...”

— Ce să facem, preteasă?

— Scrie-i să-și ceară o parohie mai bună și până atunci să mai rupem și noi câte ceva. Cu băieții am gătat, acum putem să-o ajutăm și pe ea, că zestre tot nu i-am dat cine știe ce, și ginerele până acuma nu ne-a cerut nici un ajutor, că știa că avem destule cheltuieli cu ai noștri. Acum cu ai noștri am gătat.

Părintele tot învârtea o broșurică.

— Știi ce m'am gândit? Să mă pensioneze și ori vin ei aici, ori noi la oraș. Uite, ce spune legea: „Drepturile la pensiune pentru vechime de serviciu se pot dobândi, când funcționarul a împlinit vârsta de pensiune, sau chiar înainte de aceasta vârstă, dacă a servit un timp de 35 ani împliniți. Vârsta de pensie pentru funcționarii civili este de 57 ani, iar pentru funcționarii eclesiastici 65 ani. M-oiu pensiona. Voiu căpăta de la stat tot cât am căpătat până acuma, că am 39 de ani de slujbă și de-orvrea cei mai mari să-i dea parohia asta, vom rămânea aici laolaltă. Și am nădejde să i-o dea, că destul au stat în parohiufa aia. Cu ve-

nitele de aici și cu pensia îi scoatem din necaz. Și de nu i-o dă, ne ducem noi la oraș. Vom ținea la noi pe drăguții de nepoței și cu ce ne-or mai putea da și dela Soreni, i-om crește. Așa, așa! Vom scoate din necaz pe biata Laurica, care a fost o preteasă așa de vrednică. Zece copii, din cari trăiesc opt, nu-i glumă! Te-a întrecut cu unu, babo, încheie planul bunul părinte Nicolae...”

Parcă te-ai mai liniștit, frate dragă. Fața nu-ți mai e îmbujorată, tâmpilele nu mai svănesc. Ți-a trecut febra...

Acum putem vorbi și de alte. Gândește-te bine și creștinește la starea unei parohii mari cu un preot bătrân, suferind de astmă, sau de alte necazuri. Nu mai vede bine, nu mai aude, nu mai poate alerga. Dar e nevoit să stea în slujbă, pentrucă pensia e mică. Rămân sf. liturghii necelebrate, spovedirile nu le aude, mor mulți nespovediți, de predici și catehizație nici poveste. Acum, că te-ai liniștit de febră, te poți gândi și la acestea, de cari în febră nu ți-ai adus aminte.

Vremile sunt grele. Dușmanii bisericii se înmulțesc. Credincioșii sunt mai pretensivi. Dacă nu se va face *înglobarea* preoțimei la fondul de pensie al statului, ca să poată trece la pensia vrednică cei neputincioși, se va face *înglodarea* multor parohii.

Și e mare paguba sufletească, frate dragă.

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat de Oradea a numit pe păr. *Dr. Nicolae Flueraș* director la liceul de băieți din Beiuș, pe păr. *Romul Mădăraș* adm. parohial la Cianalăș, iar pe păr. *Emil Lobonț* practicant la Oficiul diecezan.

Adunarea generală a „Astrei“ Deși hotărât încă din ședința comitetului central dela 13 Septembrie, terminul adunării generale a Asociației noastre s'a publicat abia săptămâna trecută, când am aflat că ea se va ține la Caransebeș, în zilele de 12 și 13 Octombrie. Punctul cel mai însemnat al acestei adunări generale este fără îndoială alegerea noului președinte și Comitet central, care va avea să îndrume, timp de 5 ani, destinele »Astrei« culturale a Ardealului nostru. În jurul acestui punct se vor da probabil lupte mai însemnate și fiindcă nu ne poate fi indiferent cine va ajunge la cârma »Astrei« este de datoria noastră să participăm în număr cât mai frumos la adunarea generală dela Caransebeș. Anunțările de participare sunt a se face până la 5 Octombrie c. direct dlui *Ioan Pența*, director de liceu, Caransebeș, știindu-se că ceice nu se vor anunța la timp riscă să nu obțină locuință și loc la banchet. C. F. R. va acorda probabil reducerea obișnuită de 50%.

Concure. P. Ven. Ordinariat de Oradea publică, cu terminul de 10 Octombrie c. concurs la parohiile *Păulești* (prot. Barcău), *Vălani* (prot. Beiuș), *Betfia* (prot. Oradea), *Pătălușa* (prot. Sărămad), *Doh* (prot. Ipului) și *Arghires* (prot. Bredului).

Locale. Duminică viitoare, a săptămânei a treia după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală păr. *Nicolae Popp*, directorul școlii normale de învățători.

— Terminându-se lucrările de instalare, zilele acestea se va face punerea în funcțiune a noii uzine electrice, care va soluționa, sperăm, definitiv problema iluminatului din Blaj. Alături de vechea uzină cu turbină, noile instalații electrice cu o putință de 200 Hp. asigură orașului nostru, pentru câteva decenii cel puțin, lumină suficientă, bună și statornică. Cheltuielile instalării noii uzine le-a suportat tot fondul Laday-an, administrat de Veneratul capitlu mitropolitan, care câștigă prin aceasta un nou titlu la recunoștința tuturor concetățenilor noștri.

— Cu piatra ridicată din porțiunile pavate din nou ale pieții, primăria a început să dea un aranjament mai de oraș și părților mai neglijate până acum dela periferii, și 'n deosebi porțiunii de sub alee, cunoscută sub numele de „Sub hurubi“, o numire care începe să nu i-se mai potrivească.

Primiri la teologia din Oradea. Dintre 34 concurenți, Prea Ven. Ordinariat de Oradea a primit pentru noul an școlar pe următorii 11 clerici: *Andrei Blaga* din Pișcolț, *Petru Bontea* din Moftinul-mic, *Vasile Domnița* din Homorodul-de-mijloc, *Antoniu Cordiș* din Crai-dorolț, *Gheorghe Cosma* din Sadurău, *Ioan Crespai* din Carei, *Iuliu Danea* din Oradea, *Vasile Fernea* din Valea-Vinului, *Coloman Seucan* din Valea-Vinului și *Tiberiu Pușcaș* din Șumal.

Anunț. Se aduce la cunoștință, că anul acesta Frații Minori Conventuali de rit oriental au deschis la Oradea Mare, Piața Ioșia Nr. 16, un Colegiu, numit *Colegiul Serafic român-unit*, pentru formarea Clerului regular oriental. Pentru anul acesta 1930-1931 mai sunt încă *șinci locuri libere*. Elevii cu bacalaureat, cu gândul și cu hotărârea serioasă de a se consfinți slujbei lui Dumnezeu în Ordinul marelui patriarh Francisc de Assisi, pot prezenta cererea până la 1 Noembrie anul curent. În acest an școlar se va face întâiul an de Filozofie. — Condițiunile de primire sunt aceleași ca și pentru Seminariile diecezane române unite. — P. Dr. *Dominic Necuțaș*, directorul Colegiului.

Asociațiunea Generală a Românilor Uniți

Convocator

În conformitate cu art. 13 din Statute convocăm *Congresul General al Asociațiunei Generale a Românilor Uniți (AGRU)* la Sighetul Marmăției (jud. Maramureș) pe zilele de 24, 25 și 26 Octombrie 1930, cu următorul

PROGRAM:

Vineri 24 Octombrie 1930.

- Ora 8 1/2 Liturghie.
- > 10 Ședința Comitetului Central.
- > 5 1/2, Inerat, cu predică, urmat de mărturisiri.

Sâmbătă 25 Octombrie 1930.

- Ora 9 Liturghie solemnă.
- > 11 Ședința I. a congresului general.
- > 8 Ședința II. a congresului general.
- > 5 1/2 Inerat cu predică, urmat de mărturisiri.

Duminică 26 Octombrie 1930.

- Ora 9 Liturghie pontificală cu predică arhierască.
- > 11 1/2 Procesiune solemnă condusă de Înălții Arhieri.

Ora 3 Ședința solemnă a congresului, prezidată de Înălții Arhieri.

Ora 5 1/2 Te-Deum.

Ora 7 Concert religios dat de Corul cu Orhestră al măestrului Hubic. —

Dreptaceea cu onoare invităm pe toți membrii Asociației Generale a Românilor Uniți, cum și pe întreg Clerul și credincioșii Provinciei Mitropolitane Române Unite de Alba-Iulia și Făgăraș, să ia parte la aceasta înălțătoare manifestare național-religioasă.

Cluj, la 1 Octombrie 1930.

Secretar general:

Președinte:

Dr. Augustin Popa Dr. Valeriu Pop

N. B. De cartiruire se îngrijește un comitet de organizare, prezidat de d. *Dr. Florent Mihalyi*, avocat, Sighet, cărui se vor anunța participanții cel târziu până la 20 Octombrie 1930. — Participanții la congres vor beneficia de reducere pe C. F. R.; în acest scop își vor păstra biletele de tren.

* În atențiunea dlor învățători. Ne facem o deosebită plăcere a anunța pe dd. învățători că au apărut Căetele de desemn pentru el I. II III și IV și Căetele pentru desemnul geografiei pentru clasele II - IV primare compuse de *Gazdac-Kovácsi-Otel*. Ne place a crede, că aceste căete, superioare celor apărute până acum, vor fi îmbrățișate după merit, fiind luate lecție de lecție, după programa oficială, ușurând, perfecționând și îndrumând învățământul pe calea sigură și sănătoasă a școlii active. — Căetele se pot procura dela „Editura Mine rva“; Cluj str. *Baron L. Pop 5* și costă 8 Lei, resp. 12 Lei, exemplarul.

1-2

Telefonul „Unirii“

Mai multora. După informațiile sigure ce deținem, chiar dela mitropolie, pentru Concursul (examen de capacitate) profesorilor de religie gr. catolică, fixat pe ziua de 1 Noembrie c. se mai pot face înscrieri până la 15 Octombrie c. Mai este, deci, vreme destulă pentru a se putea procura documentele cerute de Minister.

T. Sibiu. Am văzut și noi statul „creștinesc“, pe care-l dă guvernului, în legătură cu noul buget pe 1931, oficiosul mitropoliei dela DVoastră. Preocupat, se pare, de soarta guvernului, spre a-l ajuta să facă un buget mai echilibrat și mai real, „T. R.“ nu găsește să-i recomande spre „binevoitoare“ atențiune decât capitolul bisericilor noastre, pe care nu-l poate înghiți odată cu capul. Dacă i-ar sta în puteri l-ar suprima pe de-a-tregul, dar fiindcă își dă seama că asta nu va merge, se mulțumește, adorabil, cu afișarea din nou a vechiului clișeu cu cei câțiva canonici în plus peste numărul consilierilor din cealaltă strană și cu afirmația grațioasă că biserica noastră ar fi primit în anii din urmă sub diferite titluri: zidiri de biserică, case parohiale etc. subvenții mult mai mari decât cele date bisericilor ortodoxe. Nu Vă închetați deci de aceste manevre, pe cât de ridicole pe atât și de transparente, și dacă se poate opțiți-le la ureche ca bugetul țării nu-l facem nici noi, nici dlor, ci ceice, din încrederea țării și a Regelui, au în mână puterea. Că apoi aceștia de unde vor tăia, pentru a echilibra noul buget și a-i reduce cheltuielile cu câteva miliarde, vor ști-o mai bine decât noi, cari ar trebuie să avem doar un singur gând: să se taie cât mai puțin din sumele afectate scopurilor religioase și bisericesti. Zgândărind însă, cu vădită răutate, capitolul bisericilor noastre, s'ar putea întâmpla foarte ușor să se găsească și în tabera noastră cineva care să-și facă o predilecție din urmărirea sumelor ce se afectează, în orice formă (nu numai strict bugetar) bisericilor ortodoxe, și nu credem că din atari rivalități să profite ceva ortodoxia, nici chiar sub raport material.

R. Cluj. Aveți perfectă dreptate. Vestirea adunării generale a „Astrei“ dela 12 Octombrie, s'a făcut atât de târziu, încât oamenii abia mai au vreme să-și anunțe participarea, fără a „riska“ să nu mai poată fi încartiruiți. Ar fi, credem, totuși prea riscat să spunem, că această întârziere a fost intenționată, și că s'ar fi produs anume cu scopul de-a avea la adunare cât mai puțini membri dela distanță, asigurând astfel, prin voturile celor dela Caransebeș, re alegerea fostului președinte, care ține — se pare — să nu piardă acest post de înaltă onoare în viața publică a Ardealului nostru. Cu toate acestea, ori, poate, tocmai de aceea socotim și noi a fi indicat, ca la adunarea dela Caransebeș să căutăm a fi cât mai mulți, cari să nu ne pretăim prea ușor la înjunțunile celor de alte convingeri.

M. Vișag. După ce singur Blaful a avut Cursul pregătitor de 3 ani, e dela sine înțeles că examenele de întregire pentru anul al patrulea se pot face de absolutivii lui tot numai la Blaj. Ceice aparțin altor eparhii — cum e bunăoară cazul DVoastră — trebuie să obțină fa acest scop învoirea prealabilă a propriului Ordinariat, care va aviza despre aceasta Rectoratul Academiei de teologie din Blaj. Amănunțele acestor examene s'au comunicat tuturor oficiilor protopopești interesate.

P. București. Primind abia la încheierea acestui număr ieșirea supărătoare a Sfântului Sinod împotriva bisericii noastre, ne vom ocupa de ea numai în numărul proxim.

Ș. Giurtelecul Hododului. Am primit abonamentul pe anul curent. Numărul cerut s'a trimis.

Oficiul parohial. Valea Iui Mihail. Am primit 100 Lei, abonament pe o jumătate de an.

Oficiul parohial. Ciheiu. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonamentul pe 1930.

Oficiul parohial. Ramna. Am primit 400 Lei, abonament pe 1929 și 1930.

C. Prodănești. Am primit 100 Lei în contul abonamentului Dvoastră.

Loterie cu bani gata!

Câștig principal un milion lei!

Cont curent la banca „Albina“ Cluj

Marea Loterie a Salvatorilor din Cluj

2182

câștiguri diferite în bani gata

în surna totală de

Câștigul principal: Un milion Lei.

Tragera se va face în Cluj la 21 Dec. 1930, pe lângă asistența publică.

Prețul unui loz: Lei 100

Se pot cumpăra la toate tutungeriile din Ardeal și Banat, la frizerii și prăvălii. — Comenzile din provincie, după trimiterea anticipativă a sumei de Lei 117, se execută prompt

4-5

Biroul central de lozuri, Cluj, Strada Memorandului No. 16.

Este o datorie a părinților să-și îngrijească copiii cu HOFER